

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พระภิกษุ และประชาชนเกี่ยวกับอุทยานการศึกษาในวัด สำหรับรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยมีดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ก. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านอุทยานการศึกษา จากกรมการศาสนา สภาการศึกษามหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย พระภิกษุที่มีส่วนในการจัดอุทยานการศึกษา และประชาชนที่มาใช้บริการอุทยานการศึกษาในวัดเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 1

ข. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทางด้านอุทยานการศึกษา พระภิกษุ และประชาชน จำนวน 257 คน แยกออกเป็นกลุ่มต่างๆได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ คือกลุ่มบุคคลซึ่งมีความเชี่ยวชาญในด้านต่อไปนี้ คือ การศึกษานอกระบบ การเรียนการสอนในทางพุทธศาสนา พุทธประวัติ กิจของสงฆ์ หน้าที่ของพระสังฆาธิการ หลักธรรม ศิลปวัฒนธรรม การบริหารการศึกษา ในงานวิจัยนี้มีผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 68 ท่านประกอบด้วย

1.1 เจ้าหน้าที่สังกัดกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ จาก
สำนักเลขานุการกรม กองแผนงาน กองพุทธศาสนสถาน กองศาสนศึกษา กองศาสนูปถัมภ์
สำนักงานพุทธมณฑล สำนักงานเลขาธิการมหาเถรสมาคม สำนักงานศาสนสมบัติ หัวหน้า
โครงการอุทยานการศึกษา แหล่งละ 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการกอง 1 ท่าน และ
เจ้าหน้าที่ 2 ท่าน รวม 27 ท่าน

1.2 พระภิกษุที่ดำรงตำแหน่งบริหารงานในสภาการศึกษามหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย จำนวน 26 รูป

1.3 พระภิกษุที่ดำรงตำแหน่งบริหารงานในสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 15 รูป

2. กลุ่มพระภิกษุ ประกอบด้วยพระภิกษุ 69 รูป ได้แก่

พระภิกษุที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ พระภิกษุที่ดำรงตำแหน่ง
เจ้าอาวาสและ/หรือพระภิกษุที่อยู่ในวัดที่มีการจัดตั้งอุทยานการศึกษาในเขตการปกครองคณะ
สงฆ์ภาค 1 จากการรวบรวมข้อมูลของศูนย์สารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
จำนวน 69 รูป โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากวัดที่มีความสำคัญในด้านต่างๆ ช่างล่างนี้
(ศูนย์สารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2537) ด้านละ 4 วัด ดังนี้

2.1 ความสำคัญทางด้านการศึกษา ได้แก่ วัดวิมุตยาราม เขตบางพลัด
กรุงเทพมหานคร จำนวน 7 รูป, วัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอบางกรวย นนทบุรี จำนวน
6 รูป, วัดประยุรวงศาวาส เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร จำนวน 5 รูป, วัดสวนแก้ว อำเภอบาง
ใหญ่ นนทบุรี จำนวน 5 รูป

2.2 ความสำคัญทางด้านปฏิบัติศาสนา ได้แก่ วัดบวรมงคล เขตบางพลัด
กรุงเทพมหานคร จำนวน 9 รูป, วัดกระโเจมทอง อำเภอบางกรวย นนทบุรี จำนวน 5 รูป,
วัดโค่นอน อำเภอบางกรวย นนทบุรี จำนวน 5 รูป, วัดพระสมุทรเจดีย์ อำเภพระสมุทรเจดีย์
สมุทรปราการ จำนวน 6 รูป

2.3 ความสำคัญทางด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ วัดไตรมิตรวิทยาราม เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 5 รูป , วัดอรุณราชวราราม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร จำนวน 7 รูป, วัดเฉลิมพระเกียรติ อำเภอมือง นนทบุรี จำนวน 5 รูป, วัดโปรดเกศเชษฐาราม อำเภอลำลูกกา สมุทรปราการ จำนวน 4 รูป

3. กลุ่มประชาชน

ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ พุทธศาสนิกชนที่เข้าไปใช้บริการในอุทยานการศึกษาในวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์ที่ 1 จำนวน 12 วัด อยู่ในเกณฑ์บ่อยครั้ง ระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ.2538 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ.2539 โดยผู้วิจัยได้สุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มาทั้งหมด 120 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับอุทยานการศึกษาในวัด ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามกระบวนการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างแบบสอบถาม

1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในด้านอุทยานการศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Resource Centers) และพุทธศาสนาเพื่อเป็นแนวทางการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

1.2 กำหนดแนวทางในการสัมภาษณ์ โดยนำข้อมูลที่ศึกษาจากเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัย มาเป็นแนวในการสัมภาษณ์

1.3 ให้อาจารย์ที่ปรึกษาช่วยพิจารณาปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้เกิดความครอบคลุมในประเด็นต่างๆที่ต้องการจะศึกษา จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านศาสนา ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญเทคโนโลยีการศึกษา รวม 6

ท่าน (รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์ ตามภาคผนวก ก) ในเรื่องเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ หน้าที่ความรับผิดชอบ การบริการ การบริหาร กิจกรรม และงบประมาณของอุทยานการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการทำแบบสอบถาม

1.4 สร้างแบบสอบถาม โดยนำข้อมูลที่ศึกษาจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาประกอบในการสร้างแบบสอบถาม

1.5 ให้อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ผู้ดูแลการวิจัยอ่านวิจารณ์ จากนั้นผู้วิจัย นำแบบสอบถามมาแก้ไขตามข้อเสนอแนะทั้งด้านเนื้อหาและสำนวนภาษาที่ใช้

1.6 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 38 คน ผลปรากฏว่าควรปรับปรุง เรื่องภาษาที่ใช้ให้อ่านแล้วเข้าใจง่ายเหมาะสมสำหรับกลุ่มตัวอย่างทุกประเภท

1.7 นำแบบสอบถามที่ปรับแก้อีกครั้งไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 12 ท่าน (รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย ตามภาคผนวก ข) ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและความถูกต้องของภาษาที่ใช้โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นตรงกันทั้ง 12 ท่าน จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านมา พิจารณาปรับปรุงข้อคำถาม นำแบบสอบถามมาแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ก่อนนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. ลักษณะของแบบสอบถาม

เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิดและปลายเปิด มี 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะคำถาม กำหนดให้เลือกตอบ (Check - List) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในเรื่องของอุทยานการศึกษา โดยที่แบบสอบถามมีลักษณะเป็นคำถามชนิดกำหนดให้เลือกตอบ และตอบได้มากกว่า 1 ข้อและ ส่วนสุดท้ายของแบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดอุทยานการศึกษาในวัด จำนวน 28 ข้อ

รวมเป็นข้อคำถามทั้งหมด 32 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เชี่ยวชาญ และพระภิกษุผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งขอนัดเวลาที่จะมาขอรับแบบสอบถามคืน ส่วนกลุ่มตัวอย่างประเภทประชาชน ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามไปให้ประชาชนที่อยู่ในเกณฑ์เข้ามาร่วมกิจกรรม ในอุทยานการศึกษาบ่อยครั้ง ตอบแบบสอบถามและรอรับด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเฉพาะแบบสอบถามที่ผู้ตอบให้ข้อมูลครบถ้วนทั้งฉบับ นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยแยกข้อมูลออกเป็น 3 กลุ่ม ตามประเภทของกลุ่มตัวอย่าง คือ 1.กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 2.กลุ่มพระภิกษุ 3.กลุ่มประชาชน แล้ววิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นโดยการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square) โดยแยกการทดสอบออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการหาความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับอุทยานการศึกษาในวัด ในเรื่องของวัตถุประสงค์ หน้าที่และบทบาท การให้บริการ วิธีการบริหาร กิจกรรม งบประมาณ และสถานที่ตั้งของอุทยานการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละและการทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างด้วยการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square) ส่วนในเรื่องข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับอุทยานการศึกษาในวัด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปเนื้อหาและ จัดกลุ่มข้อความ จากนั้นจะนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย